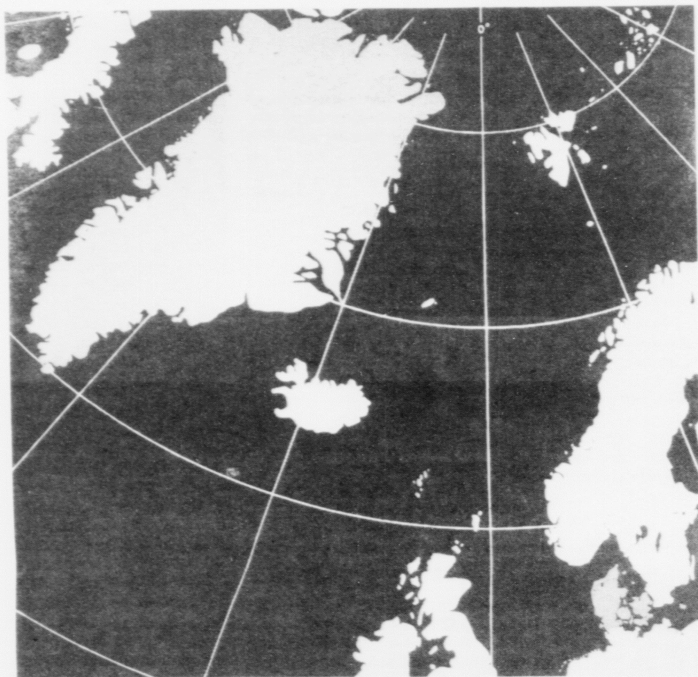

Karl Nolsøe skrivur:

»Grýlan av gørdum«

Føroysk uttanlandsskuld?

Bæði Føroyar og Grønland eru partar av danska kongarikinum, og ti er skeivt at tosa um uttanlandsskuld, tá tað snýr seg um skuld í ríkinum, skrivur Karl Nolsøe m.a.

Føroyar, føroyska samfelagið, tað eru allir føroying, einstaklingar, virki, stovnar, bankar, kommunur og landsstýri hava skuld og ábyrgd mótevnis einstaklingum, virkjum, stovnum, bankum og kommunum uttanfyri Føroyar.

Men at viðgera hesar skyldur, sum Hagstovan higartil hevur uppgjørt til um 7 milliardir, undir einum sum uttanlandsskuld, krevur, at fyrst verður kannað, hvat ið formliga og veruliga er utland í mun til Føroyar.

Navnframi danski fólkarrættsserfrøðingurin, professur dr. Alf Ross, sum saman við øðrum smíðaði heimastýrislógina, vildi ongantið góðtaka, at Føroyar hava veruligt sjálvstýri.

Hann segði tað vera víðkað kommunalt sjálvstýri.

Smb. heimastýrislógini eru uttanlandsmál ríkismál, t.e. hoyra heima undir ríkisstjórnini og verða viðgjørd av henni.

Tey kunnu ikki gerast

føroysk málseki uttan við broyting ella avtøku heimastýrislógarrinnar og broyting av grundlógini.

Alt, sum er uttanfyri ríkismál, er utland.

Danska ríkið er øll amtini, býurin Keypmanna-havn, Føroyar og Grønland.

Hesir ríkispartar eru ikki utland mótevnis hvørjum øðrum.

Ríkið Danmark hevur tjóðbanka, sum tekur sær av peningaviðurskiptum ríkisins við m.a. at prenta peningaseðlar við danskari og føroyskari tekst og ásetur virði av hesum og heftir fyri ti.

Føroyskir pengar, tað eru pengar, sum føroyskur myndugleiki letur gera, ásetur virði av og heftir fyri, eru ikki til.

Vit kunnu samanbera hetta við viðurskipti í nøkrum londum.

Skotland hevur sum partur av Stóra Bretlandi ella United Kingdom eigna stjórn í Edinburgh við avmarkaðum sjálvstýri.

Einstakir skotskir bankar lata gera pengar,

ið bankans navn og Skotland stendur á.

Men uttan mun til um peningurin er gjørdur av enskum, skotskum ella norðurliskum bankum hevur eitt bretskt pund sama virði um allan heim, og »Bank of England«, bretska tjóðbankan, ásetur virði og heftir fyri ti.

Um Skotland eigur pening til góðar ella skyldar pening í Onglandi, so er hetta ikki uttanlandsskuld ella ogn.

Í vesturtýska tjóðveldinum eru fleiri sjálvstýrandi lond og býir.

Skuld og ogn teirra millum er innanlands skuld og ogn, ti hesi londini og býirnir nýta øll sama gjaldoyra, D-markin, sum tjóðbanki Vesturtýsklands og stjórn áseta virði av og hefta fyri.

Í USA eru 50 sjálvstýrandi statir, men sambandstjóðbankastovnurin ger pengar, dollarar, ásetur virði saman við ríkisstjórn og hefta fyri ti.

Um staturin Alaska eigur ella skyldar hinum statunum pengar, er hetta

innanlands viðurskipti og verður ikki roknað sum uttanlandsskuld ella ogn.

Í Danmark er tað eingin, sum tekur sær av, um Bornholms Amt skyldar hinum amtunum pengar ella øvugt.

Tað eru einstaklingar, virki, stovnar, bankar og kommunur, ið skylda ella hava til góðar, og tað er teirra sak at greiða skyldur og rættindi.

At føroyskir einstaklingar, virki, stovnar, bankar og kommunur skylda ella hava krav uppá danskar einstaklingar, virki, stovnar, bankar og kommunur, verður teirra sak, al tann tíð landsstýrið ikki heftir fyri hesum.

Sjálvt tá er hetta ikki uttanlandsskuld, tá Føroyar eru partur av tí dansku peningaskipanini, kann ikki avirka hana, hevur ongan myndugleika mótevnis henni, heftir ikki fyri peningaviðurinum, hevur gjaldoyrsliga sæð ikki suverenitet: hægsta sjálvsavgerðarrætt.

Føroysk peningaviðurskipti eru so litil partur av peningaviðurskiptum ríkisins, at tey hava einki árin á hesi, hvørki inn- ella uttanlands.

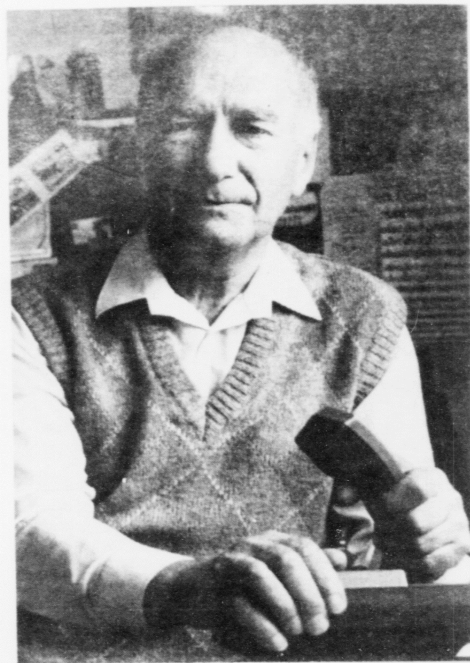
Føroyska uttanlandsskuldin er móti veruliga og formliga utlandinum, ikki móti øðrum ríkispartum, sum hava sama gjaldoyra.

Veruliga uttanlandsskuldin er um 3 milliardir, hinar 4 eru innanlandsskuld, sum er stør, men ikki eigur at geva føroyska samfelagnum kaldasveitta.

Tað verða teir einstaklingar, virki, stovnar, bankar, kommunur, ið hava skyldur og ábyrgdir í hinum ríkispartunum, ið eiga at greiða hetta, og um ikki, ja so gongur tað teimum, sum tað gongur honum ella henni, sum skyldar føroyskum einstaklingum, virkjum, stovnum, bankum, kommunum og landinum og býir í Føroyum.

Tey, teir, sum skylda restini av ríkinum, kunnu ikki vænta sær frægari sómðir, enn teir, tey, sum skylda restini av føroyska samfelagnum, fáa.

Mong harrans ár hevur verið tosað og skrivað upp

í leypar um uttanlandsskuld 3. heimsins, um Brasiliu, Mexico, Argentina og mong onnur lond. Tað landið, sum i mun til ibúgvaratál, skyldar uttlondum mest, er ikki i tilafturskomna og hungurstikna heiminum, uttan væl á leið komna og metta idnaðarlandið Danmark, sjálvandi saman við Føroyum.

Brasilia, sum ikki dugir at siggja sær útvegir fyri at greiða skyldur mótevnis uttlondum, skyldar teimum 6.000 kr. fyri hvønn ibúgván, hann verið sær ein av teimum lutfalsliga fau ovurmettu ella av teimum mongu hungurstiknu. Í meðal skyldar hvør einasti danskari, hann verið sær ríkur ella arbeidisleysur, uttlondum: 51.400 kr.

Verður skuldin sett i mun til BNP ella bruttonationalproduktið, verður myndin øðrvisi.

Tá er danska uttanlandsskuldin 39,6% av BNP ella nakað tað sama sum hin føroyska sett i mun til føroyska BNP. So leiðis mált eru mong lond,

sum hava størri uttanlandsskuld enn Danmark og harvið Føroyar.

Brasilia t.d. 41,6% av BNP.

Avgerandi munurin millum Danmark og Føroyar og flestu tilafturskomnu londini er, at tað er nógv lættari hjá okkum at læna pening á altjóða lánemarknaðinum, tá okkara kreditvirði er so nógv størri.

Tað kann tykjast føroyingum áhugavert at siggja, hvørji lond, ið hava størstu uttanlandsskuld i meðal pr. ibúgva.

1. Danmark 51.400 kr.
2. Israel 43.600 kr.
3. Iraq 23.500 kr.
4. Venezuela 15.00 kr.
5. Argentina 13.200 kr.
6. Mexico 9.700 kr.
7. Suðurkorea 6.400 kr.
8. Egyptaland 6.400 kr.
9. Brasilia 6.000 kr.
10. Peru 5.500 kr.

30.08.89
Karl Nolsøe,
cand.polit.
journalistur

HONDA

lak&rust

garanti

-findes ikke bedre